

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

8 mei 2003

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR CULTUUR, MEDIA EN SPORT

Vraag om uitleg van de heer Eddy Schuermans tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over de monopoliepositie van Clear Channel Entertainment op de Belgische festivalmarkt

Vraag om uitleg van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over de toekomst van het Vlaams Film-museum en -archief in Leuven

Bijlage

Vraag om uitleg van de heer Eloi Glorieux tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over hulpmaatregelen om het Iraakse historisch erfgoed te vrijwaren

Vraag om uitleg van mevrouw Mieke Van Hecke tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over de bescherming van het Iraakse erfgoed

Vraag om uitleg van mevrouw Mieke Van Hecke tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over de oprichting van de Stichting Federaal Erfgoed

Commissie voor Cultuur, Media en Sport

Donderdag 8 mei 2003

WAARNEMEND VOORZITTER : Mevrouw Mieke Van Hecke

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 14.28 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Eddy Schuermans tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over de monopoliepositie van Clear Channel Entertainment op de Belgische festivalmarkt

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Schuermans tot de heer Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over de monopoliepositie van Clear Channel Entertainment op de Belgische festivalmarkt.

De heer Schuermans heeft het woord.

De heer Eddy Schuermans : Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, mijn vraag is gebaseerd op een aantal berichten in de media. Er zijn problemen bij de organisatie van festivals en concerten in het algemeen op de Belgische en – uiteraard ook – Vlaamse markt. We vernemen dat organisatoren van onder andere Beach Rock, maar ook Earect Torhout, dit jaar geen editie van hun festival plannen. Als we vragen waarom dat zo is, is er in het antwoord één constante. Naar het aanvoelen van de organisatoren zijn de problemen het gevolg van de almacht – zoals zij dat noemen – van Clear Channel Entertainment. Dit is een Belgische afdeling van een Amerikaanse gigant. Relatief belangrijke Vlaamse promotoren, zoals mijn quasi naamgenoot Schueremans en de heer Ambach, hebben daar hun zaak in ondergebracht om zo hun toekomst te verzekeren.

Het bedrijf zou alles op alles zetten om in ons land een monopoliepositie uit te bouwen. Het bureau

combineert organisatie en management. De meeste organisatoren van festivals moeten de commercieel interessante artiesten bij CCE halen. Dit zou kunnen leiden – en ik gebruik bewust de voorwaardelijke wijs – tot problemen. Het bedrijf in kwestie zou met superhoge gages de concurrentie uit de markt prijzen. CCE kan dat ook omdat het een grote speler op de markt is. Het wenst eveneens de markt te bepalen. De organisatie kan daar in een korte termijn veel middelen voor inzetten.

Veel mensen vrezen dat deze aanpak zou kunnen leiden tot een verschraling van het aanbod en de kansen van vernieuwende groepen op eigen bodem hypothekeken.

Mijnheer de minister, deelt u deze vrees ? Wat is uw houding in deze zaak ?

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Mevrouw de voorzitter, geachte leden, ik ben me zeer bewust van deze correct geschetste problematiek. Mijnheer Schuermans, ik deel uw analyse. Vanuit de muzieksector bereiken me meerdere dergelijke signalen. Ze maken mij en mijn diensten alert, voor zover dat al niet het geval is, voor de problematische situatie.

Onder andere daarom heb ik de opdracht gegeven aan het Muziekcentrum om een structureel overleg met de muziekindustrie op te starten. Tijdens de eerste vergadering met de sector werd dit probleem ter sprake gebracht. Zowel vanuit de muziekclubs, het clubcircuit als vanuit de federatie van platenfirma's, de IFPI, en de vereniging voor zangers en muzikanten, ZAMU, werd dit signaal duidelijk gegeven.

Mijnheer Schuermans, Clear Channel Entertainment opereert echter niet alleen in België. Het is

Van Grembergen

een echte multinational. Een antwoord op uw vraag is dan ook niet eenvoudig. Het is niet gemakkelijk in te grijpen in een markteconomisch en een met winstgevend oogmerk georganiseerd geheel. Het bedrijf wenst enkel winst te maken. Het wenst ten dienste te staan van noch de zangers, noch de componisten of uitvoerders. Integendeel ! Het begin en einde van alles is het winstbejag.

De wetgeving op de monopolievorming valt buiten mijn bevoegdheid. Dat is in belangrijke mate een Europese materie. Ook wat dat betreft, is het niet gemakkelijk in te grijpen. Ik verbind me er echter toe om op basis van het overleg met het Muziekcentrum een prioriteitenlijst op te maken van de belangrijkste problemen waarmee de muzieksector te kampen heeft. Op die manier kunnen we beschikken over een nuchtere en onverbloemde analyse van de problemen. Daarna kunnen we nagaan hoe we met de beschikbare middelen kunnen optreden.

Ik reken ook op de Europese Unie. Ze is immers ook verantwoordelijk voor diversiteit en culturele invulling. Dat is zo opgenomen in het Europees contract. We kunnen het probleem eveneens ter sprake brengen bij de ministers van Cultuur van de lidstaten en de raad van ministers. Op de Raad van Ministers staan wij, de ministers van Cultuur, niet langer in een verhouding tot de federale overheid, maar kunnen we het gesprek op eigen verantwoordelijkheid voeren.

Mijnheer Schuermans, u gaf de situatie heel correct weer en stelde uw vraag met enige terughoudendheid. Ik deel uw analyse inderdaad, maar ik besef heel goed dat het niet makkelijk zal zijn om te handelen en om te voorkomen dat het probleem zo gigantisch groot wordt dat we er geen enkele greep meer op hebben.

De voorzitter : De heer Schuermans heeft het woord.

De heer Eddy Schuermans : Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Het klopt dat het marktgericht is, maar het heeft wel onbetwistbare culturele gevolgen. Op het gebied van media werden reeds pogingen ondernomen om concentratie en monopolievorming tegen te gaan. Dat gebeurt onder meer in de Europese context en daarom ben ik het met u eens dat het Europese niveau het best geschikt is om naar een oplossing te zoeken. Het is belangrijk dat we daar zo snel mogelijk werk van te maken.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over de toekomst van het Vlaams Filmmuseum en -archief in Leuven

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Merckx-Van Goey tot de heer Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over de toekomst van het Vlaams Filmmuseum en -archief in Leuven.

Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, na een lange zoektocht heeft het Vlaams Filmmuseum en -archief te Leuven zelf een oplossing gevonden voor haar probleem. Eind december heb ik in deze commissie de aandacht gevraagd voor de problemen waarmee de instelling kampte. Die dreigde op 1 januari en vervolgens op 1 maart te verdwijnen. Na onderhandelingen met het stadsbestuur van Kortrijk is de statutaire algemene vergadering van het Leuvens filmmuseum en -archief akkoord gegaan met de verhuis naar Kortrijk. De stad Kortrijk is heel enthousiast over de verhuis en wil via de instelling haar Vlaams erfgoed uitbreiden en de Vlaamse cultuur in stand houden.

Mijnheer de minister, als antwoord op mijn vorige vraag antwoordde u dat er op diverse terreinen naar oplossingen werd gezocht voor de toekomst van het filmmuseum en -archief. U verklaarde dat er besprekingen lopende waren met het Fotografie- en Filmmuseum en met het Centrum voor Beeldcultuur in Antwerpen. Hoe ver zijn die onderhandelingen intussen gevorderd ?

Wat denkt u van de oplossing die het filmmuseum en -archief zelf naar voren schuift ? Bent u bereid om de verhuis naar Kortrijk te steunen ? In uw vorige antwoord erkende u dat er in het Leuvense museum drie belangrijke functies waren, maar dat het misschien niet evident zou zijn om ze allemaal samen te houden. Is dat ondertussen al veranderd ? Brengt de oplossing uw onderhandelingen niet in het gedrang ?

Merckx-Van Goey

Kan de stad Kortrijk – en dus ook het Vlaams Filmmuseum en -Archief – rekenen op uw steun ? Zo ja, hoe zult u tewerk gaan ?

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Mevrouw de voorzitter, mevrouw Merckx, ik heb u op 9 januari 2003 reeds een antwoord gegeven op een deel van uw vragen (*Hand. VI. Parl. 2002-2003, nr. C90-CUL10*). Zoals toen aangekondigd verstrekte ik u – op 30 januari 2003- een aanvullend schriftelijk antwoord dat ik volledigheidshalve aan mijn huidig antwoord wens toe te voegen, zodat de context beter kan worden ingeschat (zie bijlage).

Uit het verslag van de algemene vergadering blijkt dat de stad Kortrijk zich heeft aangeboden voor de overname van alle takken van de instelling. De raad van beheer vindt Kortrijk een ideale locatie en is bereid om het Vlaams Filmmuseum en -Archief te verhuizen naar die stad. Van de voorzitter van de raad van beheer hebben mijn kabinetssmedewerkers echter vernomen dat de directeur, de heer Hoeibergs, weigert om de bevestigende fax van de stad Kortrijk voor te leggen. Het lijkt er dus op dat er iets niet helemaal klopt.

Van de cultuurcoördinator van de stad Kortrijk heeft mijn kabinet vernomen dat hij van een politiek mandataris uit Kortrijk de vraag heeft gekregen om de opportuniteit van een mogelijke overname van het filmmuseum te onderzoeken. Na dit onderzoek heeft hij een negatief advies uitgebracht. Blijkbaar heeft het Kortrijks stadsbestuur hierover nog geen enkele beslissing genomen. Alle vermoedens hierover hebben weinig binding met de realiteit en zijn eigenlijk op los zand gebouwd.

De voorzitter : Mevrouw Merckx-Van Goey heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Ik wist reeds wat de algemene vergadering had beslist. Ik had tevens opgevangen dat het stadsbestuur van Kortrijk dit misschien in overweging zou nemen. Ik had evenwel niet geverifieerd of in dit verband al een bestuurlijke of administratieve beslissing was gevallen. Ik had enkel opgevangen dat er interesse was. Indien die interesse niet kan worden bevestigd, blijven mijn vragen aan de minister voorlopig eigenlijk zonder voorwerp.

Ik dank de minister wel voor de informatie die hij in verband met deze en met mijn vorige vraag om uitleg over dit onderwerp heeft bezorgd. Ik kan hieruit enkel afleiden dat hij het dossier blijft opvolgen. Dit dossier kan enkel in positieve zin evolueren indien het museum zich bereid toont om mee naar een oplossing te zoeken. Alle betrokken instanties moeten hieraan meewerken. Dit onderwerp zal hier in de toekomst zeker nog aan bod komen.

Ik vraag me wel af hoe de besprekingen met het Fotografie- en Filmmuseum en met het Centrum voor Beeldcultuur verlopen. Kan de minister een recente stand van zaken geven ?

Minister Paul Van Grembergen : Het gaat hier eigenlijk om bijzonder efemere gesprekken. Het stadsbestuur van Leuven heeft zijn intenties nog steeds niet duidelijk geformuleerd. We weten dat het stadsbestuur het museum in Leuven wil houden en hiervoor alle mogelijke steun wil ontvangen. Ik heb het stadsbestuur laten weten dat dit niet mogelijk is.

Blijkbaar is in Leuven een soort eed van trouw onder kameraden afgelegd. Niemand is bereid om zijn nek uit te steken. Niemand stelt voor een toekomstgerichte houding aan te nemen en, eventueel in samenspraak met het Antwerps stadsbestuur, een nieuwe locatie te zoeken. Wie hierover begint, wordt onmiddellijk met de vinger gewezen als iemand die het museum uit Leuven weg wil krijgen. Hoewel ze eigenlijk te goeder trouw handelen, vind ik het betreuenswaardig dat alle Leuvense betrokkenen elkaar op die manier verlammen.

Ik heb veel respect voor de inspanningen die in het verleden voor dit museum zijn geleverd. Nu is het echter tijd om een toekomstperspectief te zoeken. Dit perspectief kan worden gevonden. Iedereen weet dat wij dit steunen. Ik heb respect voor de inspanningen die in het verleden zijn geleverd en voor de verzameling die in de loop der jaren is opgebouwd. Als de betrokkenen hun verlamming zouden overwinnen, zou het museum, in samenspraak met het Antwerps stadsbestuur, weer een toekomst hebben.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Als ik het goed begrijp, moeten we wachten op een nieuw signaal uit Leuven.

Minister Paul Van Grembergen : Ik wil niet tegen de wil van de lokale betrokkenen ingaan. Een dergelijke beslissing zou destructieve gevolgen hebben en zou tot heel wat bitterheid leiden. Dat is niet

Van Grembergen

wat ik wil. Ik wil dat ze zelf besluiten de grens over te steken.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *De heer Jo vermeulen treedt als voorzitter op.*

Vraag om uitleg van de heer Eloi Glorieux tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over hulpmaatregelen om het Iraakse historisch erfgoed te vrijwaren

Vraag om uitleg van mevrouw Mieke Van Hecke tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over de bescherming van het Iraakse erfgoed

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde vragen om uitleg van de heer Glorieux tot de heer Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over hulpmaatregelen om het Iraakse historisch erfgoed te vrijwaren en van mevrouw Van Hecke tot minister Van Grembergen, over de bescherming van het Iraakse erfgoed.

De heer Glorieux heeft het woord.

De heer Eloi Glorieux : Mijnheer de voorzitter, het spreekt voor zich dat de invasie van Irak vanuit humaan en internationaal strafrechterlijk oogpunt een verwerpelijk gebeuren is. In de eerste plaats denk ik hierbij uiteraard aan de duizenden slachtoffers en aan de vernietiging van heel wat levensnoodzakelijke infrastructuur, zoals watervoorzieningen, ziekenhuizen en voedselvoorraden. Ten gevolge van het gebruik van munitie met verarmd uranium zal het welzijn van talloze burgers nog lang na het stopzetten van de gevechten en het herstellen van de belangrijkste infrastructuurvoorzieningen worden aangetast. Deze menselijke tragedie is ongetwijfeld het meest gruwelijke van deze en van andere oorlogen. Ze overtreft alle andere aspecten van een oorlog en eist onze prioritaire aandacht en bijstand op.

Ik wil dit als inleiding beklemtonen. De mensen zelf komen natuurlijk in de eerste plaats.

Een ander gevolg van oorlogen is evenwel dat ook een belangrijk deel van het cultureel erfgoed wordt vernietigd. Archeologisch unieke stukken en historisch waardevolle kunstschaten worden door bominslagen en vuurhaarden verwoest, of worden uit frustratie stukgeslagen of geroofd. Irak is de bakermat van onze beschaving en ligt tussen Tigris en Eufraat. Na de Amerikaanse en Britse invasie zijn unieke kunstschaten van universeel belang verwoest.

Professor Patrick Boylan van de Londense Universiteit wijst op de noodzaak om op korte termijn adequate hulp te bieden aan de musea en historische sites in Irak. Vanuit zijn jarenlange ervaring in oorlogsgebieden zoals Armenië, Sarajevo en Kosovo, geeft hij aan waaruit die hulp best kan bestaan en hoe Europese regeringen op de meest doeltreffende wijze steun kunnen bieden.

Vooreerst benadrukt hij dat het weinig zinvol is om Europese experts naar Irak te sturen. De veiligheidssituatie laat dat niet toe, maar bovendien kunnen zij weinig doen, dat niet al door Irakese experts kan worden gedaan. Irak heeft een groot aantal universitaire archeologen, kunsthistorici en ervaren museumconservators en stafleden. Wel is er een tekort aan technische instrumenten en fondsen om de personeelsleden van de musea, de archeologen en de kunsthistorici mee uit te betalen. De meeste mensen hebben al weken geen loon meer ontvangen en de Irakese munt is zo goed als waardeloos geworden.

Professor Boylan verwijst naar zijn ervaring in Armenië. Daar begon de verloedering en de bewuste vernietiging van waardevolle verzamelingen in de musea op het ogenblik dat de regering als gevolg van politieke onlusten de uitbetaling van de lonen van het museum personeel stopzette. De ervaren personeelsleden moesten noodgedwongen elders werk zoeken. Zo werden de musea, de archeologische en kunsthistorische verzamelingen onbewaakt, en zonder de dagelijkse zorgen van deskundigen, aan vandalen en plundersaars overgelaten.

Tijdens de bezetting van Sarajevo, tussen 1993 en 1995, verkeerde het zwaar beschadigde Zemaliskimuseum, dat nu het Nationaal Museum heet, in zware nood. Er was een groot gebrek aan polyethyleen zakken en beschermend verpakkingsmateriaal van verschillende maten om archeologische en kunstvoorwerpen tijdelijk mee in te pakken. Er was ook nood aan registratiemateriaal om zo snel mogelijk beschadigde kunstvoorwerpen, scherven en brokstukken te registreren, zodat ze later konden geïdentificeerd en zo mogelijk hersteld wor-

Glorieux

den. Ook de snelle registratie van verdwenen stukken is belangrijk. Na een paar maanden weet men vaak niet meer wat er precies aanwezig was. De registratie moet snel gebeuren.

Op lange termijn acht professor Boylan het waarschijnlijk dat de Irakese musea de hulp van buitenlandse specialisten kunnen gebruiken om de beschadigde kunstvoorwerpen te herstellen. Voorlopig echter is er vooral dringend nood aan inpak- en registratiemateriaal. Het gaat om zowel etiketten en labels om brokstukken mee te markeren, als computers en scanners om beschadigde documenten in op te slaan.

Beter dan de ene na de andere dure fact-finding-mission van West-Europese deskundigen naar Irak te sturen, waarover later meestal weinig gehoord wordt, kan men de aanwezige experts en ervaren museumconservatoren en conservatoren van archeologische sites in Irak de nodige financiële en technische middelen geven om hun werk te doen.

Mijnheer de minister, ik heb mij op de ervaringen en de oproep van de Londense professor Boylan aan de Europese overheden geïnspireerd om u de volgende vragen te stellen. In welke mate vindt u zich terug in de oproep van professor Boylan om het universele cultuurhistorische erfgoed tussen Eufraat en Tigris, dat door de oorlogstoestand in Irak zwaar werd beschadigd, zo goed mogelijk te helpen vrijwaren? Welke concrete stappen zal de Vlaamse regering daarvoor zetten?

Kringen in Vlaanderen die zich met cultureel en archeologisch erfgoed bezighouden, suggereerden dat het zinvol kon zijn om, naar analogie met Artsen Zonder Grenzen, een vereniging op te richten die overal in de wereld waar een crisissituatie ontstaat, vanuit een universeel belang zou optreden. Vlaanderen zou hier misschien een inbreng kunnen doen.

De voorzitter : Mevrouw Van Hecke heeft het woord.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik wil me eerst en vooral aansluiten bij de woorden van de heer Glorieux. Vanuit deze commissie voor Cultuur uiten we onze bekommernis over de oorlogsgruwelen. Er is inderdaad een ordening van waarden, die moet worden gerespecteerd.

Ik ga mijn laatste vraag niet herhalen, daar die qua inhoud overeenstemde met zijn vraagstelling. Ik heb echter nog een andere invalshoek onder de aandacht willen brengen toen ik deze vraag neerschreef. Er is het feit van de plunderingen die hebben plaatsgevonden in het Archeologisch Museum en kleinere musea, en in de Nationale Bibliotheek. Voor mensen met een hart en een ziel voor de getuigen uit het verleden waren dit ook gruwelijke beelden, hoewel ik daarmee geen afstand wil doen van de voornoemde ordening. Het gaat hier toch om een blind vernietigen van een deel van de geschiedenis van de mensheid. Ook rekening houdend met de lokalisatie van deze kunstschat is dit pijnlijk en tragisch. Het museum werd al eens beschadigd tijdens de eerste Golfoorlog. Nu is er echter niet alleen sprake van beschadiging, maar ook van het wegnemen van de collectie en wat daar zoal bij hoorde, zoals wetenschappelijk documentatiemateriaal, infrastructuur, computers enzovoort.

Ik was getroffen door de oproep die de Unesco deed, samen met een organisatie die museumverantwoordelijken uit Noord-Amerika en ook een aantal uit Zuid-Amerika verenigt. Ze riepen op ervoor te zorgen dat niet alleen de restanten van dat culturele erfgoed opnieuw zouden worden geres taureerd, maar ook om op de meest efficiënte wijze de krachten te bundelen om de strijd aan te binden tegen het illegaal in de handel brengen en dus het definitieve verdwijnen van die stukken.

Ik wil niet paranoïde klinken, maar toch is het zo dat Vlaanderen en België omwille van hun ligging af en toe niet alleen het kruispunt van wegen zijn, maar ook het kruispunt van een aantal illegale praktijken, en zeker een van de toplocaties in de illegale kunsthandel. Mijnheer de minister, ik nodig u dan uit om, indien u dat nog niet gedaan hebt, initiatieven te nemen om te voorkomen dat onze musea of musea die erkend zijn door de Vlaamse Gemeenschap stukken afkomstig van die plunderingen in Bagdad zouden aankopen of – en dat is nog belangrijker – zouden bemiddelen in hun verkoop. De overheid zou terzake een soort verbod moeten opleggen. Een aantal groeperingen en personen zullen immers trachten deze stukken te gelde te maken. Dat zal niet in de eerste maanden gebeuren, maar wel op iets langere termijn. Voor zover we daar zelf voogdij over hebben, wil ik er bij u op aandringen dat u zeker die oproep zou doen en die verplichting zou opleggen.

Ik wil u ook vragen of u initiatieven overweegt op het Europese en internationale vlak om te voorkomen dat musea in het buitenland stukken zouden

Van Hecke

aankopen of zouden bemiddelen in de verkoop van stukken afkomstig van de plunderingen in Bagdad. Er zijn immers gremia waarin België – en door de federale structuur ook Vlaanderen – aanwezig is en waar afspraken worden gemaakt op het culturele vlak. Op de minimale schaalgrootte van Europa zou immers ook zo'n afspraak moeten gelden.

Ik vraag me ook af of het niet nuttig zou zijn om, vanuit uw autoriteit als minister, organisaties zoals de Koninklijke Gilde van Vlaamse Antiquairs aan te schrijven met de oproep dat ook zij zich zouden aansluiten bij de doelstelling die collectie te herstellen door niet mee te werken aan de verkoop, de inkoop of de bemiddeling van stukken afkomstig uit die musea. Op welke manier kan Vlaanderen een bijdrage leveren aan het behoud en de ontwikkeling van het Iraakse erfgoed ?

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, ik wil eerst even citeren wat de Nigeriaanse auteur Ben Okri, enkele dagen na de plundering van het Archeologisch Museum en de Nationale Bibliotheek in Bagdad, zei in een openingsrede die hij in het British Museum hield bij de tentoonstelling 'Kunst en herinnering in wereldculturen' naar aanleiding van de 250e verjaardag van dat British Museum. Toen die tentoonstelling werd voorbereid, konden de initiatiefnemers uiteraard niet vermoeden dat er plunderingen zouden plaatsvinden in Irak. Ben Okri zei het volgende : 'De oorlog tegen Irak werd op een verkeerde manier gewonnen. Men kan op zo'n manier een oorlog winnen dat de oude mythen van een volk niet worden verwoest. Er is ook een manier om te winnen waarbij de waarden en de betekenis van het verleden worden vernield. De ergste manier om te winnen is wanneer de overwonnen zichzelf voor een deel tegen hun oude goden keren, zichzelf tegen hun oude waarden keren en ze neerhalen en wanneer een volk zich tegen zijn eigen verleden richt en het verbrandt. Ze weten niet waarom en toch doen ze het'.

Ik kan niet genoeg herhalen hoe verschrikkelijk ik het vind wat zich in het Tweestromenland, de bakermat van onze beschaving, heeft afgespeeld. Ik weet niet welke reacties dit bij u uitlokte, maar mijn leeftijd zal daar wel voor iets tussen zitten. Ikzelf heb namelijk twee soorten geschiedenislessen gekregen : enerzijds de gewone wereldse geschiedenis, en anderzijds de gewijde geschiedenis. Die

laatste herinner ik me nog goed van toen ik ongeveer 10 jaar was. Ik herinner me nog goed hoe ik me kon laten meeslepen door de verhalen, ja zelfs door de oude tekeningen, beelden en platen die vaak heel suggestief waren. Dit blijft steeds bij als cultuurervaring, zelfs als men wat afstand neemt van de religieuze signatuur die daarrond gemaakt werd. Alleen al de namen die uit de mond van de leerkrachten vielen, brachten ons in beroering, net zoals dit gebeurde toen men ons de verhalen van Winnetou voorlas. Die basisgegevens uit het lager onderwijs werden achteraf, in het middelbaar, ondersteund door de meer gestructureerde lessen over geschiedenis en cultuur. Denk maar het Nabije Oosten en aan de verhalen over Toetanchamon, Echnaton, Nefertete, Alexandrië, Thebe, de tempels, de ceders van de Libanon. Dat zijn allemaal zaken die ons zijn bijgebleven.

En nu moesten we horen hoe het eerste spijkerschrift dat in kleitabletten was vastgelegd, daar verpulverd werd en hoe oude documenten werden vernietigd. Hoe zouden wij reageren indien onze incunabelen of middeleeuwse handschriften vernietigd worden of in brand gestoken, terwijl daar een wereldmacht op staat te kijken ? Ik was niet alleen ontdaan, maar ook geërgerd. De vragen van de collega's, waar iedereen zich achter kan scharen, zijn dan ook heel zeker gefundeerd.

Het was wel bemoedigend vast te stellen dat de internationale museumwereld vrij snel heeft gereageerd. The Art News Paper heeft onmiddellijk foto's van de stukken uit de catalogus van het museum op zijn website geplaatst. De boodschap van professor Boylan werd via e-mail snel over de wereld verspreid. Ik ben het volmondig eens met professor Boylan die verklaarde dat we niet in eerste instantie dure experts vanuit Europa naar Irak moeten sturen, maar wel dat we ervoor moeten zorgen dat het Iraakse museum personeel betaald kan worden zodat het aan de slag kan blijven. Als dat personeel lang zonder inkomen blijft, zal het elders werk gaan zoeken en zal alles wat van de collecties is overgebleven, wellicht in verkeerde handen vallen.

Een concrete stap die ikzelf in ieder geval reeds gezet heb, is het inschrijven in mijn eigen begroting 2003 van een bedrag van 150.000 euro ten bate van het Iraakse erfgoed. Dit bedrag wordt gestort in het Unesco-fonds dat met die bedoeling werd opgericht. Onze bijdrage zal dus een globale aanpak ten goede komen. Verder ben ik van plan om mij na 18 mei verder over het erfgoed van die regio te laten informeren door specialisten.

Van Grembergen

Wat de Vlaamse musea betreft, ben ik er gerust in dat geen enkele instelling die stukken uit de geplunderde collecties zal aankopen, of in een dergelijke aankoop bemiddelen. Dit zou een vorm van heling of mededaderschap zijn. Ik hoop mevrouw Van Hecke, die juridisch geschoold is, niet uit te leggen wat de consequenties van diefstal of vervalsing kunnen zijn. Voor ze door Vlaanderen worden erkend, moeten alle musea kunnen aantonen dat ze de deontologische codes van het museumberoep, zoals beschreven door ICOM, International Council Of Museums, naleven en deze onderschrijven in de statuten of het huishoudelijk reglement. Deze deontologische regels bepalen onder meer dat een museum zich rechtstreeks noch onrechtstreeks mag inlaten met illegale handel in kunstobjecten en dat het altijd de herkomst van een object moet nagaan. Er zijn me geen gevallen bekend uit het verleden dat musea zich daaraan hebben bezondigd.

De Unesco zou eerstdaags een expertenmissie naar Irak afvaardigen om te onderzoeken wat moet en kan gebeuren en welke rol de internationale gemeenschap erin kan opnemen. Professor Leon De Meyer, gewezen rector van de universiteit van Gent, zou door de Unesco zijn aangezocht om deel uit te maken van deze expertenmissie. Op die manier kan Vlaanderen enerzijds al een stuk expertise inbrengen, anderzijds kan de Vlaamse regering daardoor ook toegang krijgen tot eerstelijnsinformatie en –advies over wat zinvol kan worden ondernomen.

De Vlaamse regering heeft een aantal jaren geleden zelf een trustfonds gecreëerd bij de Unesco waarin jaarlijks 750.000 euro wordt gestort. Vlaanderen is daarmee één van de grotere vrijwillige financiers van de Unesco. Daarover heb ik, toen ik nog Buitenlands Beleid onder mijn bevoegdheid had, anderhalf jaar geleden een gesprek gehad in Parijs met de Unescovertegenwoordiger en –ambassadeur. Ten laste van dit fonds worden op voorstel van de Unesco projecten gefinancierd in landen die prioriteit genieten in het Vlaams internationaal beleid. Het gaat vanzelfsprekend om Unesco-projecten of projecten op het vlak van onderwijs, cultuur en wetenschap. Ik zal samen met minister Gabriëls onderzoeken of door de Vlaamse regering aan de erfgoedproblematiek in het naoorlogse Irak voldoende prioriteit kan worden toegekend om met middelen uit dit Vlaams Unescofonds een bijdrage te leveren tot de financiering van projecten die beogen het werelderfgoed uit Tweestromenland veilig te stellen en te restaureren. Dit zou gebeuren

door een overheveling van middelen uit het trustfonds naar het nieuw op te richten fonds in het kader van een initiatief van de Unesco ten aanzien van Irak.

Ik meen te hebben begrepen dat zowel het kabinet van de minister-president als het kabinet van minister Gabriëls momenteel een aantal mogelijkheden hebben om via het Unescotrustfonds een bijdrage te leveren. De administratie Buitenlands Beleid heeft daarover opdracht gekregen en is daarover in gesprek met de Unesco. Ter informatie : de commissie die de besteding van de middelen in het Vlaams Unescotrustfonds opvolgt en begeleidt, vergadert volgende week onder voorzitterschap van de directeur-generaal van de administratie Buitenlands Beleid, mevrouw Verstraeten. Men kent mijn bezorgdheid en zelfs mijn ontroering over deze zaak. De vraag is of we functioneel, binnen onze mogelijkheden, iets essentieels kunnen doen ter vrijwaring en ter recuperatie van de structuur van het museum van Bagdad. Ik heb dit museum zelf in 1974 kunnen bezoeken : het was van een ongemene rijkdom.

De voorzitter : De heer Glorieux heeft het woord.

De heer Eloi Glorieux : Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Het verheugt me dat er effectief al een Vlaamse bijdrage aan het Unescofonds is gestort, en ik ben blij met uw toezegging om na 18 mei eens verder te kijken wat er nog kan gebeuren. Ik vind het ook heel goed dat we via de Unesco werken om versnippering tegen te gaan. Ik denk niet dat het veel aarde aan de dijk zet als iedereen zijn eigen kleine projectje opstart.

Het is belangrijk dat de Vlaamse inbreng via de inspanningen van de Unesco verder op de voet worden gevolgd en aangemoedigd. Omdat u begonnen bent met het voorlezen van een citaat van een Nigeriaan om te tonen hoe we naar elkaar toegroeien, zal ik afsluiten met woorden van Julius De Geyter uit de Rubenscantate van Peter Benoit : 'Amerika/ Voor 't jongste volk heeft kunst geen waarde./ 't Wil goud en macht,/ zo denkt heel d' aarde,/ en wat het waagt, verstomt de wereld die 't aanschouwt./ Het jongste volk heeft ijzeren zielen./ Toch, Vlaanderen,/ toch ziet gij het knielen,/ en smeken om uw kunst/ in ruiling voor zijn goud.'

Dit gedicht is honderd jaar oud, en toch nog brandend actueel.

De voorzitter : Mevrouw Van Hecke heeft het woord.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik dank u en de collega's voor de zorg die elk op zijn manier heeft verwoord. Er blijkt in alle geval uit dat we ze delen.

In de formulering werd bijna gebruikgemaakt van het begrip 'heling'. Ik waardeer de inspanningen en het engagement, ook van een aantal musea. Een aantal kunstbendes trachten oorspronkelijksheidsattesten en andere verwijzingen naar authenticiteit te bekomen of te vervalsen. Het is dan ook niet onbelangrijk dat er op Europees niveau wordt gevraagd dat de musea zouden samenwerken. Dat moet niet enkel tijdens de eerstvolgende twee maanden gebeuren – dan is men immers voldoende alert -, ook voor de unieke stukken zal er genoeg aandacht blijven bestaan.

Er zijn echter een aantal niet-onbelangrijke kunstschatten die na verloop van tijd het risico lopen niet meer herkend te worden als afkomstig van Irak. De zorg van de buitenlandse musea wordt ongetwijfeld gedeeld door onze instellingen. Het zou geen slecht signaal zijn, mocht men zich aansluiten bij de op dit moment zeer levendige zorg. Iedereen heeft dezelfde e-mails gekregen. Iedereen die be- gaan is met kunst en het historisch verleden, zou die boodschap moeten krijgen. We kunnen blijvende inspanningen leveren op ons domein.

De beroepsorganisatie zou zich kunnen engageren om op een eerlijke manier te werken. Ze zal daar geen problemen mee hebben. Dit kan op Europees vlak gebeuren. De Vlaamse minister van Cultuur kan hier ook aandacht voor vragen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Mieke Van Hecke tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over de oprichting van de Stichting Federaal Erfgoed

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Van Hecke tot de heer Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over de oprichting van de Stichting Federaal Erfgoed.

Mevrouw Van Hecke heeft het woord.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik zou eerst een kleine zijsprong willen maken. Mijnheer de minister, ik ken uw gedrevenheid ten aanzien van het erfgoed. Ik hoop dat u net zoals ik erg verbaasd was over de artikelenreeks in De Morgen van de hand van de heer Daenen. Hij bracht daarin hallucinante verhalen over het federale erfgoed.

Mijnheer de minister, ik weet dat u daar niet voor bevoegd bent. Toen ik echter de tekst van de heer Glorieux las en de vertaling van wat professor Boylan had geschreven over de verloederen en de bewuste vernietiging van waardevolle verzamelingen, dacht ik aan de verloederen en misschien wel onbewuste vernietiging van verzamelingen die blijkbaar in de federale – wetenschappelijke – instellingen aanwezig zijn. Ik vond dit een hallucinant verhaal.

We delen een aantal prioriteiten inzake de staats-hervorming. Ik kan niet zeggen dat de federale overheid de opdracht inzake haar restbevoegdheid over cultuur correct en als een goede huisvader vervult. Sommige stukken die door hun 'Belgische' waarde door de federale overheid worden beheerd, dreigen te verloederen. De gemeenschappen proberen de verantwoordelijkheid die ze terzake hebben gekregen wel correct uit te oefenen. Het verhaal was hemeltergend, en ik was gekwetst, want het gaat om een waardevol – gedeeld – verleden. Mijnheer de minister, ik vraag u mijn en uw bezorgdheid over te brengen bij uw federale collega.

Minister Daems heeft enige tijd geleden de oprichting aangekondigd van de stichting Federaal Erfgoed. Voor zover ik weet, is hij niet bevoegd voor de federale wetenschappelijke instellingen, maar wel voor de gebouwen. De klemtoon zal dan ook voornamelijk liggen bij dat laatste. De stichting zou zich vestigen in het kasteel van Argenteuil. Ik hoop dat niet enkel de inname van het gebouw wordt beoogd, maar dat men ook nog iets met de stichting wil aanvangen.

Die verklaring klonk goed. De instelling zou de Regie der Gebouwen bijstaan bij de instandhouding van het federaal erfgoed, zoals gerechtshoven, gevangenis en koninklijke domeinen.

Wij Gentenaars kunnen niet klagen over het uiterlijk van ons gerechtshof, maar de binnenkant getuigt van hetzelfde hallucinante beleid. Ik weet niet of het lang geleden is dat u het hebt bezocht, maar ik hoop dat de deuren gesloten blijven bij een volgende Open Monumentendag, zodat de mensen

Van Hecke

naar de schitterend gerenoveerde buitenkant kunnen kijken.

Het federaal erfgoed is verspreid over heel België en een deel ervan bevindt zich dus in Vlaanderen. In veel gevallen gaat het over beeldbepalende gebouwen in steden. Enig overleg met de gewestelijke en gemeentelijke overheden is dan ook aangevoelen.

Mijnheer de minister, mijn vraag is heel eenvoudig. Was u op de hoogte van de oprichting van de stichting? Zo ja, werden afspraken gemaakt inzake coördinatie met het Vlaams erfgoed en monumentenbeleid? Zo nee, bent u van plan om daartoe zelf het initiatief te nemen en erop te wijzen dat u en uw Vlaamse voorgangers de zaken veel beter hebben aangepakt?

De voorzitter : De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik denk niet dat u verbaasd was over de aankondiging van federaal minister Daems, want mevrouw Van Hecke heeft in maart 2001 al vragen gesteld naar aanleiding van het toen al uitgesproken voornemen om zulk initiatief te nemen.

Gaat het over het louter in stand houden van een aantal federale gebouwen, of wil minister Daems een soort National Trust uitbouwen? Hij heeft in elk geval ooit naar dat Britse voorbeeld verwezen, maar als dat de bedoeling is, dan krijgen de gebouwen een nieuwe bestemming en komen we dicht in de buurt van de opdracht van de Stichting Vlaams Erfgoed en dreigen er twee parallelle instanties te ontstaan. Het is maar de vraag of dat nodig is.

Vorig jaar heb ik een stand van zaken in dit dossier gevraagd. U antwoordde toen dat de eerste contacten met uw federale collega pas hadden plaatsgevonden in de maand maart en dat het de bedoeling was om nog voor de zomervakantie concrete samenwerkingsvormen te onderzoeken. Heeft het onderzoek plaatsgevonden? Zo ja, wat zijn de bevindingen ervan?

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, in 2001 was er inderdaad al sprake van de mogelijke oprichting van een Stichting

Federaal Erfgoed. In de marge hiervan vond vóór de zomervakantie een eenmalig en informeel overleg plaats tussen het kabinet van federaal minister Daems en mijn afdeling Monumenten en Landschappen. Toen bleek dat de oprichting van een Stichting Federaal Erfgoed niet haalbaar was op korte termijn. Er was duidelijk niet veel animo om er echt werk van te maken. Er werden geen verdere afspraken gemaakt over de coördinatie met het Vlaams Erfgoed en Monumentenbeleid. Nochtans hebben wij gedurende vele jaren ervaring en expertise opgedaan, maar op federaal vlak was de bereidheid om iets te ondernemen erg klein.

De beslissing van de federale ministerraad van 4 april over de feitelijke oprichting van een instelling van openbaar nut, de Stichting Federaal Erfgoed met zetel te Argenteuil, is er gekomen zonder formeel overleg met het Vlaams Gewest. Uit het persbericht dat werd verspreid door minister Daems, leid ik af dat de Stichting Federaal Erfgoed vooral de Regie der Gebouwen wil bijstaan bij het beheer en de instandhouding van de onroerende goederen van de Belgische staat die een opmerkelijk architecturaal of historisch belang hebben.

Verder stelt de stichting zich de ambitieuze doelstelling wetenschappelijk onderzoek te voeren – nochtans heeft de federale minister daartoe geen bevoegdheid -, prijzen toe kennen en sponsorgelden en subsidies in te zamelen. Ook ik merkte in de krant dat de vergelijking wordt gemaakt met het Britse National Trust. Wellicht zullen alle baronnen, graven en ridders van de voorbije 10 jaar worden aangeschreven om de stichting zo wat meer allure te geven.

Ik ga behoedzaam om met de mededeling, want misschien komt die er niet toevallig in de electorale periode. Het staat altijd goed voor een federale regering om ook wat oog voor cultuur te hebben en het niet enkel over budgetten, werkloosheid, tewerkstelling en belastingen te hebben. Een federaal minister over het erfgoed horen praten, geeft haast een poëtisch gevoel.

Dit betekent uiteraard niet dat mevrouw Van Hecke ongelijk heeft. De federale verantwoordelijken hebben het federaal erfgoed gedurende de voorbije twintig jaar verwaarloosd. Het gaat hier om een haast barbaarse vorm van schuldig verzuim. Ik veronderstel dat alle leden van deze commissie het met me eens zijn dat elke kentering van deze situatie moet worden toegejuicht.

Van Grembergen

Wij mogen evenwel niet het slachtoffer van zo'n kentering worden. Vlaanderen beschikt over een eigen, indertijd door voormalig minister Sauwens opgerichte, instelling om middelen te genereren. Deze instelling heeft tot op heden niet veel succes geboekt.

We moeten eens nagaan hoe we deze resultaten kunnen verbeteren. Misschien moeten we een aantal bemiddelde burgers overtuigen om de nodige mildheid aan de dag te leggen. Iedereen weet dat fundraising een heel aparte stiel is, die heel wat glitter en glamour en het nodige uiterlijk vertoon vereist. We moeten voldoende maturiteit aan de dag leggen om dit uiterlijk vertoon correct in te schatten en eventueel zelfs aan te wenden om ons doel te bereiken.

Artikel 6, paragraaf 1 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen draagt de bevoegdheid voor monumenten en landschappen over aan de gewesten. Het gaat hier duidelijk om een bevoegdheid van het Vlaams Gewest. Ik zal de ontwikkeling van een parallel circuit op federaal niveau dan ook niet tolereren. Na de komende federale verkiezingen zal ik het regeerakkoord en de bijbehorende documenten met de nodige aandacht onderzoeken. Ik zal me ervan vergewissen dat onze bevoegdheden niet door een parallel circuit worden gedwarsboomd.

De federale overheid wil haar verantwoordelijkheid ten aanzien van het Belgisch patrimonium opnemen. Daar heb ik uiteraard niets op tegen. Dit moet evenwel binnen duidelijke grenzen gebeuren. Ik zal de afdeling Monumenten en Landschappen vragen de activiteiten van de Stichting Federaal Erfgoed van nabij op te volgen. Uiteraard kan deze materie bij de federale regeringsonderhandelingen verder worden uitgediept.

De voorzitter : Mevrouw Van Hecke heeft het woord.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Ik dank de minister voor zijn antwoord. Ik herinner me dat dit onderwerp hier al eens aan bod is gekomen, namelijk toen de idee om een dergelijke stichting op te richten voor het eerst is geopperd. Momenteel worden we met de realiteit geconfronteerd. Hoewel de Stichting Federaal Erfgoed momenteel vooral aan het hergebruik van het kasteel van Argenteuil is verbonden, beweegt ze zich in een grijze zone.

Officieel moet de Stichting Federaal Erfgoed de Regie der Gebouwen bijstaan. Wie dergelijke bijstand zoekt, zou echter ook een beroep kunnen doen op de knowhow die in Vlaanderen op dit vlak bestaat. We mogen niet vergeten dat de Vlaamse regelgeving inzake stedenbouw en monumentenzorg moet worden gerespecteerd.

Ik heb gelezen dat nu aan kunstintegratieprojecten wordt gedacht. Op die manier schuift de werking van de Stichting Federaal Erfgoed weer een stukje dichter naar onze bevoegdheden. Ik wil de dynamiek die omtrent het bewaren van het erfgoed zou kunnen ontstaan niet dwarsbomen. Mijns inziens moeten we een zekere goodwill opbouwen. We moeten de federale overheid duidelijk maken dat het hier een Vlaamse bevoegdheid betreft en dat ze een beroep op de Vlaamse knowhow kan doen. We moeten een constructieve houding aannemen. Dit zal ons meer opbrengen dan een frontale afbakening van de eigen bevoegdheden. Desondanks zullen we er nauwlettend op moeten toezien dat de Stichting Federaal Erfgoed zich niet op onze bevoegdheidsdomeinen begeeft.

De fundraising zal eigenlijk de PPS-formule in het artistieke milieu introduceren. In de praktijk komt dit neer op het werven van fondsen. We mogen niet vergeten dat de structurele sponsoring van de culturele sector belangrijke dalingen vertoont. Het gaat steeds meer om een evenementensponsoring en steeds minder om onzichtbare, structurele sponsoring.

De Vlaamse overheid noch de federale overheid zullen het gemakkelijk hebben om in de privé-sector fondsen te werven voor dergelijke grootschalige projecten. Ik wens ze dan ook alle succes. De inbreng van privé-middelen kan dergelijke projecten immers een meerwaarde bieden.

De voorzitter : De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Mijnheer de minister, zolang het gaat om het onderhoud van federale gebouwen die nog als dusdanig worden gebruikt, kan de oprichting van die stichting geen probleem zijn. Als het echter gaat om monumenten die niet meer voor hun oorspronkelijke doelstelling worden gebruikt en die een andere bestemming of invulling krijgen, moeten we streven naar een overheveling van die gebouwen naar de regio waar ze zich bevinden.

Die fundraising lijkt me een goede zaak, maar men zou de werking van de National Trust in Engeland

Van Nieuwenhuysen

eens van dichterbij moeten gaan bekijken. Die National Trust gaat de populistische toer op, en slaagt erin mensen uit alle lagen van de bevolking te interesseren voor het historisch erfgoed. Met alle respect voor de verdiensten van onder meer de Stichting Erfgoed Vlaanderen, maar ik denk dat wij op dat vlak nog heel wat te leren hebben.

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : U hebt het onder meer over de overheveling van federale gebouwen. Het lijkt me echter niet onbelangrijk na te gaan in welke staat dat patrimonium verkeert. Een vervalLEN gebouw dat we willen beschermen omwille van zijn architectuurwaarde, kan voor serieuze uitgaven zorgen. Het is dan ook belangrijk dat het patrimonium in goede staat is.

Zo zijn er onderhandelingen geweest over de vijvers in het park van Tervuren. Die komen nu in ons bezit, maar ze zijn wel heel erg vervuild. Er ligt dan ook een serieuze rekening klaar voor de sanering van die vijvers.

In Vlaanderen is er ongelofelijk veel belangstelling voor ons erfgoed. De mensen zijn bekommerd om het erfgoed, maar stellen zich nooit de vraag waar het geld daarvoor vandaan moet komen. We stellen dit trouwens ook op andere domeinen vast : er moet altijd nog meer geld zijn voor dit of voor dat, alsof wij zouden beschikken over een onuitputtelijk fortuin.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 15.42 uur*

BIJLAGE

Aanvullend schriftelijk antwoord van de heer de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken op de vraag om uitleg nr. 272 van 9 januari 2003 van Mevrouw Trees Merckx-Van Goey (Hand. VI. Parl. 2002-2003, nr. C90-CUL10), betreffende de toekomst van het Vlaams Filmmuseum en Archief te Leuven

Mevrouw,

Omdat de door u gestelde vragen in de commissievergadering, veel ruimer gingen dan de vragen die u had ingediend, heb ik u een schriftelijk antwoord beloofd op deze bijkomende vragen. Het is dan ook een zeer lang antwoord geworden.

Ik herhaal hier nogmaals dat het niet de bedoeling is dat het Vlaams Filmmuseum en Archief zou verdwijnen.

Wat ik wel duidelijk wil stellen, is de rol en de plaats van de Vlaamse Gemeenschap bij de ondersteuning van culturele initiatieven. Het is onze voornaamste taak om initiatieven van bovenlokaal of beter van Vlaams belang te ondersteunen. Lokale of regionale initiatieven ondersteunen, behoort tot de verantwoordelijkheid van lokale of provinciale besturen.

Ik moet bijgevolg nagaan welke functies het Vlaams Filmmuseum en Archief op een landelijk Vlaams niveau vervult.

De door u vernoemde 6000 bezoekers blijken, uit de mij overgemaakte informatie en enkele verslagen, hoofdzakelijk te bestaan uit scholen uit Leuven en omgeving, uit studenten van de KU Leuven en uit families van aldaar. Ruime landelijke, laat staan internationale belangstelling kent het museum niet. De ondersteuning van de museale vertoningsfunctie laat ik bijgevolg over aan de appreciatie van de lokale besturen.

De collectie, die u bestempelt als behorende tot de uniekste van zijn soort in Europa, moet nuchter worden geanalyseerd.

Vooreerst dient een onderscheid gemaakt te worden tussen de filmcollectie en de collectie apparatuur, affiches, boeken, ...

Deze collectie apparatuur en filmdocumenten is waardevol en bevat sommige uitzonderlijke stukken. Tevens is er het historisch gebruiksbelang voor het vertonen van oudere filmformats. Ze is echter ergens in de tijd blijven stilstaan en de bezoeker kan nog moeilijk de link leggen met de evolutie naar de hedendaagse technieken. Ik meen dat deze collectie op zichzelf geen aparte museum-infrastructuur en werkingskosten ten laste van de Vlaamse Gemeenschap kan verantwoorden.

Ik heb recent de Vrielynck-collectie, waarvoor zelfs de Getty-stichting belangstelling toonde, in de Vlaamse Gemeenschap kunnen houden, door het Centrum voor Beeldcultuur te subsidiëren voor de aankoop ervan. De collectie uit Leuven, samengebracht met de voornoemde collectie en deze van fotografieapparatuur van het fotografiemuseum, kan van deze totale collectie een waardevol coherent geheel maken. Binnen de nieuwe structuur van het "Beeldcentrum" (fusie van het Muhka en Centrum voor Beeldcultuur en het samenwerkingsverband met het fotografiemuseum) kan de totale collectie dan op een professioneel niveau bewaard, ontsloten en aan het publiek vertoond worden, zowel op permanente wijze als tentoonstellingsgewijs. De beslissing tot dergelijke samenwerking en tot het wegtrekken van de collectie uit Leuven om ze in bruikleen te geven aan deze geïntegreerde structuur laat ik echter over aan de "Vrienden van het Vlaams Filmmuseum en – archief" alhoewel ik ze toch wil aansporen om de ingeslagen weg van de onderhandelingen hierover verder te zetten.

De waarde van de filmcollectie wil ik hier ook niet miskennen, alhoewel een onderscheid dient gemaakt te worden tussen de deelcollecties :

Wat de Vlaamse fictie – langspeelfilm betreft is de collectie misschien nogal volledig, doch niet uniek noch voornamelijk bestaand uit origineel materiaal. Naast een aantal belangrijke stille Vlaamse films, heeft het

Koninklijk FilmArchief ongeveer 85% van alle Vlaamse fictie-langspeel-geluidsfims in bewaring en voor het grootste gedeelte ervan, het origineel materiaal en een veiligheidsnegatief of –positief, waarbij deze films bijna nooit eigendom zijn van de instelling, die deponhouder is terwijl de eigenaars de vertoningsrechten bezitten.

Leuven heeft wel een unieke deelcollectie “oudste” Vlaamse film en de “zwart-wit volksfilms” van Jan Van der Heyden, Edith Kiel en Joris Diels, waarvan het origineel materiaal in Leuven berust en waarvan de vertoningsrechten eigendom zijn van de commerciële exploitatievennootschap “Retrofilms”, met als zaakvoerder de heer Jos Hoeyberghs, tevens verantwoordelijke van het Filmarchief.

Ik betreur de afwezigheid van samenwerking met het Koninklijk filmarchief voor deze deelcollectie. Het in depot geven van deze collectie (unieke Vlaamse fictie-langspeelfilms) aldaar, zou het bijna volledig samenbrengen betekenen van alle origineel materiaal, met de garantie van professionele redding en bewaring, terwijl de vertoningsrechten aan de rechthebbenden gegarandeerd blijven. Leuven beschikt niet over een laboratorium om zelf veiligheidskopieën aan te maken.

De Leuvense filmcollectie is ook uniek, waar het Vlaamse kortfilms, documentaires, animatiefilms, reclamefilms, amateurfilms, ed. betreft. Maar daarnaast is er ook een grote collectie kortfilms, animatie en documentaires aanwezig bij het KFA, waaronder de Storck-collectie. Ik betreur echter opnieuw de afwezigheid van samenwerking met het Koninklijk filmarchief. Deze laatste voert een project uit dat betoelaagd wordt door het “Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek Vlaanderen” om Vlaams bedreigd non-fictie materiaal te beveiligen. Verscheidene Vlaamse instellingen en archieven zijn m.b.t. de problematiek van nitraatfilm tot constructieve oplossingen gekomen met het K.F.A. Binnen bepaalde afspraken komt het KFA tussen in de kosten van beveiligingsoperaties. Zo gebeurde dat tot op heden voor 1.500 Vlaamse non-fictie korte films. Ik wil er dus voor pleiten dat het Leuven archief zijn pogingen tot samenwerking met het Koninklijk Filmarchief zou trachten te concretiseren om zijn uniek materiaal blijvend te redden.

De Stad Leuven heeft toegezegd om de totale filmcollectie te bewaren in haar nieuw te bouwen museum-depot. Voor de betaling van de wedde van één personeelslid, de heer Paul Geens, met als taak deze collectie blijvend te inventariseren, te repertoriëren, te ontsluiten en uit te lenen, diende het Leuven Archief een subsidieaanvraag ten belope van 25.805 euro in bij de Vlaamse Gemeenschap. Ik zal over de toekenning van deze subsidie besluiten voor 20/03/03 nadat de beoordelingscommissie mij voor 28/02/03 haar advies daarover zal hebben medegedeeld. Daarom heb ik aan de Stad Leuven, die deze vroeger ten laste nam, gevraagd haar subsidie te behouden tot de reglementaire beslissingsdatum. U begrijpt dat ik geen voorafname kon doen zonder het advies van de commissie te kennen en dit ook vandaag nog niet wil doen, zelfs al lijkt deze subsidie mij verantwoord als ondersteuning van een archief van landelijk Vlaams belang.

Tenslotte nog kort over de vertoning van het archiefmateriaal. Leuven beschikt over een moderne, goed ingerichte bioscoopzaal in het STUK. Deze is gefinancierd met middelen van de Vlaamse Gemeenschap, de stad Leuven en de KU Leuven. De werking van het STUK wordt eveneens door deze partners gedragen, met een bijzondere toelage van de Stad voor de bioscoop, onder de voorwaarde dat ze open staat voor alle audiovisuele initiatieven aldaar. U zal begrijpen dat de Vlaamse Gemeenschap geen tweede infrastructuur en werking kan bekostigen, uitsluitend voor de vertoning van het Leuven Filmarchief. De uitbater, Cinema Zed, is bereid gevonden om voor deze vertoningen uurblokken te reserveren, weliswaar niet met dezelfde soepelheid als er nu ‘à la carte’ of ‘op elk moment’ kan vertoond worden. Degelijke afspraken tussen het Leuven Filmarchief en Cinema Zed zijn noodzakelijk, zeker voor wat het probleem van de betalende projectie van archief films betreft. Ik meen dat het Leuven Filmarchief van de rechthebbenden van de projectierechten makkelijk een akkoord kan bekomen tot gratis gebruik van deze films voor ‘museale’ (niet commerciële) vertoning.

Ik denk hiermee uw belangrijkste vragen ivm. de toekomst van het Vlaams Filmmuseum en –Archief te hebben beantwoord. Ik resumeer mijn voorstellen :

De bewaring van de voor Vlaanderen belangrijke filmcollectie wordt een gedeelde verantwoordelijkheid van de Stad Leuven (infrastructuur) en de Vlaamse Gemeenschap (werking). Voor de redding en beveiliging ervan pleit ik voor een nauwe samenwerking met het Koninklijk Filmarchief.

De bewaring, ontsluiting en vertoning van de apparatuurcollectie, dient in een grotere, professionelere, ruimere en meer hedendaagse organisatie geïntegreerd te worden om een landelijke relevantie te hebben.

De vertoning van archief films te Leuven is te onderhandelen met Cinema Zed.

Ik heb alle begrip voor de moeilijkheid die de pioniers van het Vlaams Filmmuseum en –Archief ondervinden om een deel van hun verwezenlijkingen los te laten. De wereld evolueert constant, een nieuwe generatie heeft een andere aanpak. Maar wat is er mooier dan een gekoesterd kind vrij te laten om het een toekomst te geven, die men zelf niet meer kan bieden, met de wetenschap en de fierheid dat men aan de grondslag ligt van dat toekomstproject.

Een tweede belangrijk luik van uw bezorgdheid betreft de houding van de Vlaamse Gemeenschap tov. de federale instelling, het Koninklijk Filmmuseum- en Archief.

Ik wil vooreerst de tussenkomst van de Commissievoorzitter op de vergadering van 9 januari 2003 nogmaals citeren : “Het blijkt een van de grootste en beste filmarchieven van de wereld te zijn”.

Federale instellingen hebben een rol te vervullen voor alle burgers van dit land, dus ook voor de Vlaamse burger. Alhoewel het verleden bij u misschien een wat wrange nasmaak van een eentalig, alles behalve Vlaams gericht beleid nalaat, meen ik dat we de huidige toestand moeten bekijken. Naast wat ik hierboven reeds heb verteld over het depot van ongeveer 85% van alle Vlaamse fictie-langspeelfilms met voor grootste aantal ervan, het origineel materiaal en een veiligheidsnegatief of –positief, naast het uitvoeren van de opdracht van het “Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek Vlaanderen” om Vlaams bedreigd non-fictie materiaal te beveiligen, vervult het KFA wel degelijk zijn opdracht tot redding en promotie van de Vlaamse Film. Het is mede-oprichter van het Filmmuseum in Antwerpen, van Filmplateau in Gent, het ondersteunt programmacircuits in vele Vlaamse steden (Gent, Kortrijk, Brugge, ...) en het heeft ervoor gezorgd dat de belangrijke Vlaamse films opnieuw in Vlaanderen circuleren. Het KFA is graag bereid om u, onder voorbehoud van de nodige confidentialiteit omwille van rechtenkwesities, ter plaatse inzage te geven in de inventaris van de Vlaamse films die zij in depot hebben.

Het zou van een misbegrepen Vlaamse reflex getuigen en van een verkeerde aanwending van onze middelen om naast deze zeer performante, professionele federale instelling een Vlaamse evenknie te willen oprichten. Wij moeten precies de toezien op het vervullen van haar opdracht door deze federale instelling tov. de Vlaamse Film en dit kan niet door een vijandige houding maar wel door het nauwer aanhalen van de samenwerkingen.

Deze laatste beschouwing is één van de redenen om de uitwerking van het Vlaams project “Kroniek van de Vlaamse Film” aan het KFA toe te vertrouwen. De Vlaamse Gemeenschap ondersteunt niet, zoals u het zegt, een federale instelling. De Vlaamse Gemeenschap vertrouwt de uitwerking van haar eigen project toe aan de enige speler met internationaal niveau in Vlaanderen of België, die dit tot een goed einde kan brengen. Daartoe stelt de Vlaamse Gemeenschap 500.000 euro ter beschikking, met de eis van een afzonderlijke, strikt gescheiden projectboekhouding, ten allen tijde ter inzage van de Vlaamse administratie. De middelen kunnen uitsluitend dienen voor de realisatie van het specifiek project en alle mogelijke inkomsten (bv. uit verkoop DVD) moeten tot uitputting ervan gebruikt worden voor de continuering van de reeks.

De technische overwegingen die bij de keuze van het KFA hebben gespeeld zijn de volgende :

De longlist van mogelijke films voor de DVD-reeks, samengesteld door 12 experts, bevatte 39 titels. Voor 34 titels hiervan bevindt het oorspronkelijk materiaal zich bij het K.F.A., voor 1 titel bij de VRT en voor de 3, in het buitenland. Van elk van de 10 films van de eerste reeks, heeft het KFA het origineel materiaal in depot en van de rechthebbenden de toestemming gekregen tot het uitbrengen op dvd.

Het KFA heeft ervaren mensen in huis wat betreft restauratieadvies, zelfs een internationale specialist in filmrestauratie, die lid is van de technische commissie van de Internationale Federatie van Filmarchieven.

Het KFA is trouwens initiatiefnemer van FIRST (Film Restoration and Conservation Strategies) een project rond digitalisering van film met het oog op bewaring en restauratie voor film gesteund door de Euro-

pese Gemeenschap. Het kan m.a.w. adviseren bij de keuze en het onderhandelen met de uitvoerders van de digitalisering.

Voor het samenstellen van de documentaires over de geschiedenis van de Vlaamse Film, die een cruciaal element van het project vertegenwoordigen, kan KFA gratis beroep doen op de archiefbeelden van de VRT.

Voor de samenstelling van een representatieve reeks werd beroep gedaan op een commissie van onafhankelijke deskundigen en voor het advies aangaande het historisch onderzoek voor de documentaires werden specialisten ingeschakeld, waaronder Paul Geens van het Vlaams Filmmuseum en –Archief

De keuze om de films – via distributie door een privé firma – op digitale schijfjes uit te brengen werd ingegeven door de bezorgdheid om de films op een publieksvriendelijk medium uit te geven en een groot deel van de commerciële return opnieuw aan te wenden voor de continuering van de reeks (tot 15 titels ?) zonder meerkost voor de Vlaamse Gemeenschap. Er bestaan sluitende, economisch verantwoorde, contracten hieromtrent, na onderzoek van de voorwaarden van diverse spelers op de dvd-markt.

Tenslotte werd een filmproducent ingeschakeld voor het productiewerk van de documentaires, met de garantie zich niet te bemoeien met de selectie van de films noch met de inhoud van het wetenschappelijk luik. Ook hiermee werden stringente productie- en prijsafspraken gemaakt.

Ik hoop dat deze veelvuldige argumenten u hebben kunnen overtuigen van de gegrondheid van onze keuze voor het KFA en dat er moeilijk een andere uitvoerder kan gevonden worden om het project met dezelfde professionaliteit te realiseren.

Brussel, 30 januari 2003

Paul Van Grembergen

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken.
